

شورای عالی انقلاب فرهنگی

هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره
(ویژه علوم انسانی و معارف دینی)

طرح نامه ویژه‌ی کرسی‌های ترویجی

حوزه‌ی علمی کرسی: تعلیم و تربیت

عنوان: استاندارها و معیارهای کتاب درسی دانشگاهی

ارائه‌دهندگان: دکتر محمد آرمند، دکتر زهرا ابوالحسنی، دکتر حمید رضا خادمی

عضو هیأت علمی پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت)

لطفاً پاسخ پرسش‌های زیر را به صورت کامل و دقیق مرقوم فرمایید.
لطفاً شناسنامه تاریخی نظر، نظریه یا مکتب مورد نقد را تبیین فرمایید.

کتاب درسی به معنای اعم، بدون تردید از قرن‌ها پیش در ایران و جهان وجود داشته است، زیرا پس از پیدایش الفبا و انتقال اندیشه‌ها و تجربه‌ها و یافته‌های انسانی به صورت نوشته بر روی مواد گوناگون مانند پوست جانوران و درختان و الواح گلی و انواع کاغذها، جزوه‌ها یا اسناد و نوشته‌هایی از مواد مذکور، برای آموزش و یادگیری دیگران، گردآوری و تهیه شده است.

سابقه‌ی تدوین و انتشار کتاب‌های درسی، در ایران، به صورت رسمی با تأسیس دارالفنون در سال ۱۲۶۸، به عنوان اولین مرکز رسمی آموزش عالی، برمی‌گردد (مجیدی، ۱۳۶۴، ص ۶۸). با تأسیس دارالفنون، معلمان خارجی در آغاز کتاب‌های درسی را به زبان خارجی تدریس می‌کردند، همان سال‌های نخستین، معلمان ایرانی برای اولین بار چند کتاب درسی را برای استفاده دانشجویان دارالفنون به فارسی تألیف یا ترجمه کردند. این معلمان یا مترجمان از میان نخستین استادان یا فارغ‌التحصیلان دارالفنون بودند. در واقع این آغاز کار تهیه و تألیف کتاب‌های درسی به صورت جدید در ایران است.

بعد از دارالفنون، با تأسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳، و با شروع فعالیت‌های مرکز انتشارات این دانشگاه در سال ۱۳۱۹، بر رونق کتاب‌های درسی افزوده شد (صدیقی، ۱۳۴۵، به نقل از آرمند، ۱۳۸۳، ص ۷۰۸). با تأسیس مراکز چاپ و انتشارات سایر دانشگاه‌ها، کتاب‌های درسی در آن منتشر شد و در کنار آن‌ها برخی ناشران خصوصی نیز به این امر پرداختند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و بازگشایی دانشگاه‌ها، مرکز نشر دانشگاهی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی دانشگاه‌ها (سمت) به منظور تدوین و انتشار کتاب‌های درسی دانشگاهی تأسیس شدند (آرمند، ۱۳۸۳، ص ۷۰۸).

اینکه کتاب درسی دانشگاهی باید دارای چه معیارها و استانداردهایی باشد همواره مورد توجه بوده و به صورت رسمی از زمان تأسیس سازمان سمت همواره این پرسش مطرح بوده که کتاب درسی دانشگاهی چه ویژگی‌ها و

خصوصیات و معیارهایی باید داشته باشد؟ در این زمینه در برخی مقالات و کتب به صورت پراکنده مطالبی مطرح شده است ولی در این گزارش طرح پژوهشی که مورد نقد قرار می گیرد به صورت جامع به این موضوع پرداخته شده است. این موضوع با توجه به ماهیتی که دارد فقط منحصر بر یک دیدگاه یا رویکرد خاصی نیست و در آن رویکردهای مختلف مربوط به یادگیری مورد توجه قرار گرفته است.

۲. لطفاً علاوه بر توصیف علمی نظر، یا نظریه، یا مکتب مورد نقد همچنین پیشینه، جایگاه و دست آورد آن را تبیین نمایید.

پژوهش هایی در باره معیارها و استانداردهای کتاب درسی دانشگاهی انجام شده است مهمترین آنها به این شرح است:

در پژوهشی با عنوان «ویژگی های کتاب های درسی مطلوب دانشگاهی از دیدگاه استادان و دانشجویان» که توسط آرمند و دیگران (۱۳۷۶، ص ۲۵) انجام شده، دانشجویان دانشگاه های تهران که در رشته های علوم انسانی تحصیل می کردند و همچنین استادان و صاحب نظران کشور در رشته های مختلف علوم انسانی، اعتقاد داشتند کتاب های درسی باید دارای ویژگی های زیر باشد:

۱- جلد کتاب از نوع شومیز باشد.

۲- در روی جلد کتاب طرحی متناسب با محتوای کتاب آورده شود.

۳- کتاب با قطع وزیری چاپ شود.

۴- از شکل و تصاویر تا حد امکان برای تفهیم مطالب استفاده شود.

۵- توضیحات خاص، مثال‌ها و نمونه‌ها از طریق کادر سیاه و سفید (ترامه) و یا رنگی از متن کتاب تفکیک

شود.

۶- فهرست مطالب در ابتدای کتاب آورده شود.

۷- هدف‌های آموزشی در ابتدای فصل آورده شود.

۸- توضیح کلمات کلیدی در پاورقی آورده شود.

۹- ارجاعات مختلف در پاورقی آورده شود.

۱۰- در پایان کتاب منابعی برای مطالعه بیشتر معرفی شود.

۱۱- در پایان هر فصل سؤال‌هایی برای بحث و تحقیق مطرح شود.

۱۲- در ابتدای کتاب نویسنده یا مترجم کتاب معرفی شود.

همچنین از سوی متخصصان و صاحب‌نظران نکات دیگری نیز در تدوین کتاب توصیه شده است:

۱- از حروف مناسب در کتاب استفاده شود؛ با توجه به ویژگی‌های مخاطبان کتاب‌های دانشگاهی که دانشجویان

هستند، حروف ۱۶ و ۱۸ کامپوست^۱ نازک را توصیه می‌شود.

۲- جملات کتاب سلیس و روان باشد.

۳- واژه‌نامه و فهرست‌های مختلف (موضوعی، اعلام و اماکن) که بازایی مطالب را تسهیل می‌کند آورده شود.

۴- با توجه به تأثیر اخلاقی کتاب‌ها بر دانشجویان، علاوه بر رعایت مسائل اخلاقی باید در نقل مطالب نیز امانت

رعایت شود.

^۱ - Campest

در پژوهشی دیگر (خلخالی، ۱۳۵۹)، تحت عنوان «ویژگی‌های مطلوب کتاب درسی و اصول تنظیم و بررسی

و ارزشیابی آن» ۲۰ معیار برای کتاب‌های درسی مطلوب در نظر گرفته است، که به شرح زیر می‌باشد:

- (۱) مطالب و فعالیت‌های پیشنهادی در کتاب درسی باید بر اساس برنامه و هدف‌های آموزشی معینی باشد.
- (۲) توالی مطالب در یک خط سیر مشخص و با توجه به یادگیری‌های قبلی دانش‌آموزان باشد.
- (۳) تأکید زیاد مؤلف و معلم باید روی پروراندن مفاهیم اساسی و روش‌ها، نه انتقال دادن انبوه واقعیت‌های علمی باشد.
- (۴) مطالب ارائه شده باید با گروه سنی و قوه‌ی درک و فهم دانش‌آموزان متوسط کلاس مطابقت داشته باشد و فرصت‌های متعدد را برای دانش‌آموزانی که قابلیت‌های متفاوت دارند فراهم نماید.
- (۵) مطالب و فعالیت‌های پیشنهادی باید تأکید زیادی روی انگیزش‌ها و تحرک حس کنجکاوی بنماید.
- (۶) مطالب کتاب یا طرح درس باید بر درگیری مستقیم دانش‌آموزان در تجارب یادگیری تأکید کند و آن‌ها را فعال نماید.
- (۷) مطالب و فعالیت‌های پیشنهادی باید زمینه‌ها و صفحه‌های مناسبی برای پرورش معیارها و نگرش‌های مطلوب انسانی فراهم نماید.
- (۸) پرسش‌ها و تمرین‌ها باید در جهت ارزشیابی قلمروها و سطوح متعدد تفکر انسانی همچنین ارزشیابی ارزش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌های عملی باشد.
- (۹) مطالب ارائه شده حتی‌الامکان با زندگی روزمره و محیط اجتماعی ربط داده شود.
- (۱۰) مطالب ارائه شده به اندازه کافی از فعالیت‌های علمی برخوردار باشد.

(۱۱) فعالیت‌های علمی باید با وسایل و ابزار ساده، رسیدن به هدف‌ها را آسان کند.

(۱۲) فعالیت‌های عملی در حد امکان باید در جهت رسیدن به مفاهیم جدید، نه در جهت تصدیق گفته‌های قبلی کتاب باشد.

(۱۳) فعالیت‌های عملی ارائه شده باید در جهت پرورش برخی مهارت‌های عملی باشد، نه شرح و مروری بر فعالیت‌های عملی دیگران باشد.

(۱۴) کتاب درسی باید به زمان لازم برای آموزش کامل درس توجه کند.

(۱۵) مطالب و فعالیت‌های پیشنهادی باید سلامتی و آسایش روحی دانش‌آموزان را رعایت کند.

(۱۶) مطالب و شیوه‌ها ارائه شده باید جدید، پیشرفته و متحول باشد.

(۱۷) کتاب باید طوری باشد که پاسخگوی نیازهای گروه‌های متفاوت مردم در نقاط مختلف کشور باشد.

(۱۸) مطالب ارائه شده حتی‌الامکان با زندگی روزمره و محیط اجتماعی ربط داده شود.

(۱۹) محتوای کتاب باید توجه دانش‌آموزان را به اهمیت بررسی‌های کمی و لزوم دسترسی به دلایل و منابع متعدد جلب نماید.

• شرایط فیزیکی کتاب باید جالب و متناسب با سن دانش‌آموز باشد. کتاب درسی باید دارای کاغذ خوب،

صحافی، جلد و قیمت مناسب بوده و نوشته‌ها روان و حروف کاملاً خوانا و متناسب با سن دانش‌آموزان باشد.

• آرمند و رضایی (۱۳۸۱، صص ۳۳-۳۱)، در پژوهشی با عنوان «تعیین کتاب درسی معیار»، ۱۰۶ کتاب درسی

علوم انسانی به زبان انگلیسی که توسط ناشران معتبر، بین سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۱ منتشر شده بود را مورد

بررسی قرار دادند. در این پژوهش کتاب‌های درسی در دو بعد ظاهری و محتوایی بر مبنای معیارهایی مانند

قطع، اندازه حروف، نوع حروف، رنگ حروف، اندازه حاشیه، فاصله بین سطرها، تعداد سطر در هر صفحه، تمرینات و پرسش‌ها، مطالب ابتدا و انتهای کتاب، نوع جلد و رنگ روی جلد برای تعیین معیار تدوین و تألیف کتاب درسی مورد بررسی قرار گرفت. مهم‌ترین نتایج این پژوهش به شرح زیر است:

- در ۷۸ درصد موارد از رنگ مشکی برای نوشتن مطالب استفاده شده است
- در این بررسی اندازه‌ی کتاب‌ها در قطع‌های ۱۴×۲۱، ۱۶×۲۴، ۱۹×۲۳، ۲۱×۲۸ سانتیمتر مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که بالاترین درصد به قطع ۱۶×۲۴ اختصاص دارد.
- در این بررسی حروف در سه اندازه‌ی کوچک (کوچکتر از ۱۰)، متوسط (۱۰ تا ۱۴) و بزرگ (بزرگتر از ۱۴) مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد اندازه‌ی حروف در ۹۶/۲٪ موارد حروف متوسط می‌باشد.
- از بین حروف (معمولی، کج، پررنگ) بیشترین فراوانی مربوط به حروف معمولی است و در کلیه‌ی کتاب‌های مورد بررسی از حروف معمولی استفاده شده است و در ۹۶٪ موارد از حروف زیر خط دار استفاده شده است.
- اندازه حاشیه در بیشتر کتاب‌ها از سمت راست ۲ سانتیمتر، از سمت چپ ۱/۵ سانتیمتر و از سمت بالا ۲/۵ سانتیمتر و از سمت پایین ۲ سانتیمتر است.
- فاصله بین سطرهای ۹۹/۱ درصد کتاب‌های مورد بررسی، ۱/۵ سطر است.
- اغلب کتاب‌ها (۲۳/۴ درصد) دارای ۴۰ تا ۴۲ سطر هستند.
- در ۵۰ درصد کتاب‌ها، خلاصه مطالب و در ۳۵ درصد پرسش‌های انتقادی و در ۴۸ درصد پرسش‌های مروری و در ۲۴/۵ درصد تمریناتی برای آمادگی آورده شده است.

^۲ - این قطع، تقریباً معادل قطع وزیری است.

• در ۹۶ درصد کتاب‌ها، فهرست راهنما ۳ و در ۹۶ درصد دیگر، فهرست مطالب در ۸۰ درصد، پیشگفتار در ۷۵

درصد، شکل و در ۵۶ درصد، فهرست منابع و در ۵۳ درصد، جدول و در ۳۷ درصد، واژه‌نامه آورده شده

است.

• در ۷۵ درصد کتاب‌ها، از جلد شومیز استفاده شده است.

• در ۷۵/۵ درصد کتاب‌ها، از دو رنگ برای جلد استفاده شده است.

رسولی و جعفر صابونچی (۱۳۸۵، ص ۱۳۶)، در مصاحبه‌ای با حدود ۳۰ نفر از دانشجویان رشته‌های علوم انسانی

در دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه شهید بهشتی و همچنین استفاده از پرسشنامه‌ای که حاوی سؤال‌هایی در خصوص طراحی

کتاب‌های درسی و کیفیت محتوای کتاب مطرح شد، مهم‌ترین مسائلی که توسط دانشجویان مطرح شد عبارتست از:

• کتاب‌هایی که ترجمه شده‌اند، در مواردی ترجمه‌ی سلیس و روان ندارد؛

• از تصاویر گویا و واضح در کتاب‌های درسی استفاده نشده است؛

• مثال‌ها و تمرین‌ها در موارد زیادی نامناسب و به تعداد کافی نیست؛

• کتاب‌ها رنگ آمیزی مناسبی ندارند؛

• در کتاب‌ها و جزوات مورد استفاده اطلاعات به روز نیست؛

بررسی‌های انجام شده توسط این دو محقق نشان می‌دهد که کتاب‌های درسی از لحاظ معیارهای مناسب و

استاندارد آموزشی دارای ضعف هستند. اظهارات دانشجویان بیانگر عدم علاقه و رغبت آنان برای مطالعه‌ی کتاب‌ها و

به ویژه بسیاری از جزوه‌های ناخوانا با تایپ و کپی نامناسب است.

منصوریان (۱۳۹۲) در مقاله ای، صد ویژگی کتابهای دانشگاهی کارآمد و اثربخش را بیان کرده است. صد ویژگی در ده مقوله در نظر گرفته شده که عبارت‌اند از: تخصص‌گرایی و هدفمندی موضوعی، توان نظری و دلالت‌های کاربردی، توان استنادی و ماهیت میان‌رشته‌ای، جامعیت و روزآمدی، صلاحیت و کارنامه پدیدآورندگان، پاکیزگی نگارشی و ادبی، انسجام محتوایی و ساختاری، همخوانی با نظریه‌های یادگیری، ماهیت تعاملی و توان انگیزشی، ویژگی‌های فیزیکی و ظاهری. به این ترتیب کتابی کارآمد و اثربخش است که بتواند پیام پدیدآور را تبیین کند و بیانگر هدف مؤلف باشد. همچنین با انعکاس بازتابی مثبت بر مخاطبان تحولی در آراء آنان ایجاد کند. بنابراین، کتابی که سهم قابل قبولی از این ویژگی‌ها در آن یافت شود، به چنین اهدافی دست خواهد یافت. از سویی دیگر، ضمن برخورداری از نتایج کاربردی بر مبنای نظری مستحکمی استوار باشد. علاوه بر این جامع و روزآمد است و بازتابی از تحولات روز را به نمایش می‌گذارد. کتاب اثربخش به خوبی با مخاطب ارتباط برقرار می‌سازد و انگیزه او را در پیگیری موضوع تقویت می‌کند. آنچه در این فرایند ارتباطی و انگیزشی نقش آفرین است، علاوه بر محتوای علمی، نثر و ساختار پاکیزه‌ای است که در آن دیده می‌شود.

نتیجه گزارش پژوهشی که قرار است مورد نقد قرار گیرد به منظور شناسایی معیارها و استانداردهای کتاب درسی دانشگاهی انجام گردیده است. ضرورت انجام این پژوهش این بوده است که بررسی کتاب‌های درسی موجود دانشگاهی این حقیقت را آشکار می‌کند که در بسیاری از آنها فاصله بسیاری تا وضعیت مطلوب یک کتاب قابل قبول وجود دارد. درواقع اگر تلویحاً قائل به وجود حداقل معیارهای مطلوب نشر کتاب درسی دانشگاهی باشیم، این معیارها در آنها رعایت نشده است. یکی از دلایل این امر «مشخص نبودن ملاک‌ها و ویژگی‌های کتاب مطلوب دانشگاهی و

ناآشنایی مؤلفان و تدوین کنندگان در این زمینه است» (آرمند و دیگران، ۱۳۷۶، ص ۲۱). همچنین بسیاری از کتاب‌های درسی موجود نیز برحسب نیاز، بر اساس علاقه و دیدگاه‌های شخصی و بدون استفاده از معیارهای خاص، تدوین شده است. بنابراین برای اینکه کتاب درسی به عنوان یک ابزار آموزشی بتواند به نحو مطلوبی مورد استفاده قرار گیرد، باید بر طبق معیار خاص تألیف و تدوین شود. بر این اساس، تهیه استانداردهای ملی کتاب‌های درسی، بسیار مهم است.

یان میک (۲۰۰۰) و لپیونکا (۲۰۰۳) دو تن از متخصصان ارشد حوزه مطالعات کتاب درسی در پژوهشهای جداگانه به این نتیجه رسیدند که فرایند تدوین کتاب درسی ابعاد متعددی دارد، از محتوا گرفته تا ابعاد ارزش‌سازانه، عناصر انگیزشی^۴، درک پذیری، تصاویر، راهنمای مطالعه^۵ و مواردی از این قبیل همه در تدوین یک کتاب باید ملاحظه شوند. پس اگر برای این ملاحظه، استاندارد و معیاری از پیش تعیین شده وجود نداشته باشد، چگونه این ابعاد مورد نظر قرار خواهند گرفت؟ بنابراین برای نیل به تمامی ویژگی‌های یک کتاب خوب، متخصصان بسیاری باید همکاری کنند.

اهمیت کارکرد کتاب درسی در حوزه عرضه نتایج پژوهش‌ها و بازنمود اطلاعات، و نبود استانداردهای علمی برای ساختار کتاب درسی دانشگاهی در کشور، و نابسامانی و کاستیهای موجود در ساختار کتب دانشگاهی انتشار یافته مؤیدی بر ضرورت اجرای طرح حاضر است.

نتیجه پژوهش به صورت کتاب کاربردی با مباحث زیر تدوین گردیده که قابل نقد و بررسی طبق این طرح نقد

می باشد

مجموعه در هفت فصل به شرح زیر تدوین گردید.

۴. motivational elements

۵. study guide

در فصل اول استانداردهای محتوایی مطرح گردیده و در آن بیشتر به سازمان‌دهی محتوا و مطالب و خصوصياتی که محتوای کتاب باید داشته باشد از قبیل به‌روز بودن، جامع بودن و منطبق بودن با اهداف پرداخته شده است.

فصل دوم به استانداردهای آموزشی اختصاص یافته و در آن تکنیکهایی که می‌تواند تأثیر آموزشی مطالب کتاب را افزایش دهد از جمله استفاده از نقشه‌های مفهومی، انواع پرسش و استفاده از نمودارها، چارت‌ها، جداول و بطور کلی گرافیک مطرح گردیده است.

در فصل سوم استانداردهای روانشناختی مطرح شده و کمکهایی می‌توان از یافته‌های علم روانشناسی در کتاب درسی گرفت ذکر شده است از جمله توجه به سبک غالب دانشجویان در یادگیری، استفاده از نظریات مختلف یادگیری در سازماندهی مطالب و تکنیهایی که می‌توان با استفاده از آنها بر جذابیت مطالب افزود بحث شده است.

در فصل چهارم استانداردهای نگارشی و زبانشناختی آورده شده و به در این فصل به نکاتی که از نگاشی مهم هستند مانند رعایت قواعد زبان فارسی و دستور زبان فارسی و استفاده از زبان معیار و علمی در نگارش کتاب دانشگاهی و دیگر موضوعات مرتبط با نگارش پرداخته شده است.

در فصل پنجم استانداردهای فرهنگی که رعایت آنها در کتب دانشگاهی به ویژه کتابهای حوزه علوم انسانی بسیار مهم است پرداخته شده و استانداردهایی مانند توجه به ارزشها و فرهنگ‌های مختلف و بطور کلی مسائل فرهنگی و تأثیراتی که مطالب در این زمینه بر خواننده دارند پرداخته شده است.

فصل بعدی به استانداردهای مربوط به شکل ظاهری و بعد فنی کتاب اختصاص یافته و استانداردهایی از قبل قطع کتاب نوع و اندازه حروف، اندازه حاشیه و فضای سفید و استفاده از رنگ مطرح شده و در پایان استاندارد صرفه جویی اقتصادی که یکی از ویژگی‌های بارز کتاب درسی است مطرح شده اند.

در فصل هفتم که فصل پایانی کتاب است جمع بندی صورت گرفته و استانداردهایی که در فصول مختلف مطرح شده یکجا آورده شده و در قالب چک لیست ارائه شده اند که این چک لیست می تواند برای ارزیابی کتابهای دانشگاهی و میزان انطباق آنها با استانداردهای تعیین شده مورد استفاده قرار گیرد.

۴. لطفاً ضمن شرح اجمالی نقد (فهرست نقاط ضعف و قوت)، مبانی و روش مورد نظر خود را در نقد نیز مشخص فرمایید.

گزارش نهایی طرح توسط ده نفر از متخصصان علوم تربیتی از جمله تکنولوژی آموزشی و برنامه ریزی درسی مورد نقد و بررسی قرار گرفته است نقاط قوت آن نو و مورد نیاز بودن و نقاط ضعف آن اشکالات ساختاری و پرداختن به برخی موضوعات که ارتباط کم تری با موضوع داشتند از جمله کتاب های درسی وزارت آموزش و پرورش عنوان شده است که این اشکالات بر طرف گردیده است.

روش پژوهش مورد نظر کتابخانه ای و مبتنی بر اسناد و کتب و پژوهشها و مقالات بوده است.

۵. آیا نقد شما پیش تر در مجله یا کتابی ارائه گردیده است؟ (نشانی آن را مرقوم نمایید)

گزارش نهایی پژوهش به صورت کتاب در دست تدوین است هنوز منتشر نشده است.

۶. در صورت عرضه ی مکتوب، آیا پاسخی نیز به نقد شما داده شده است؟ (نشانی آن را مرقوم نمایید)

به صورت مکتوب هنوز منتشر نشده است.

۷. لطفاً اصطلاحات کلیدی نقد خود را تعریف فرمایید.

کتاب درسی دانشگاهی: کتابی است که به عنوان منبع درسی در درسهای مختلف در دانشگاهها مورد استفاده دانشجویان و مدرسان قرار می گیرد.

نقد کتاب درسی: منظور از نقد کتاب درسی دانشگاهی بیان نکات قوت، محاسن و امتیازات کتاب و همین طور بیان نکات منفی و معایب کتاب است.

معیارها و استانداردهای کتاب درسی دانشگاهی: منظور ملاک ها و نشانگرها و خصوصیتی است که کتاب های درسی باید در بر داشته باشند.

۸. نکته‌ی دیگری اگر در نظر دارید مرقوم دارید:

این جلسه نقد مبتنی بر طرحی است با عنوان استانداردها و معیارهای کتاب درسی دانشگاهی که توسط دکتر محمد آرمند، دکتر زهرا ابوالحسنی و دکتر حمید رضا خادمی انجام شده نتیجه گزارش در بخش استانداردهای محتوایی و آموزشی و روانشناختی و ساختاری توسط دکتر محمد آرمند و استانداردهای نگارشی و زبانشناختی توسط دکتر زهرا ابوالحسنی و استانداردهای ساختاری توسط دکتر حمید رضا خادمی ارائه می شود و سپس ناقدان مطالب را مورد نقد قرار می دهند